

En record de Pere Castells i Pijoan

El passat dia 7 de març ens va deixar en Pere Castells, ànima durant molts anys de la Comissió del *Llibre de la Festa Major*.

Si alguna persona s'aventura a seguir el fil dels escrits que ens ha deixat, tant al *Llibre de la Festa Major*, com en d'altres publicacions, d'aquí i de fora, podrà notar l'ampli ventall de temes que ha tocat. Només un punt els uneix a tots: Torroella de Montgrí.

Per recordar-lo, volem recuperar dos dels articles que va escriure per a la revista local *Emporion*. Reproduïm el primer que va fer i el darrer que hi va aparèixer. La primera col·laboració en aquesta revista la trobem, ja, en el primer número de la segona època, l'any 1932. I, de manera especial, remarcuem aquest primer que va escriure, ja que és un record sentit d'un amic perdut.

Així mateix, transcrivim el primer article -firmat- que va escriure per al *Llibre de la Festa Major*, l'any 1947.

"Pàgina escolar: En record del bon amic J. Matas

El dia 12 de setembre vàrem perdre el bon amic Matas. El nostre company fou sempre un dels més aplicats de la classe i el més estimat i admirat per tots nosaltres. La seva pèrdua, tan sentida, fou per les vacances. Recordem que treballàvem tots els del grup

superior, amb ell a davant, en la preparació d'un altre número del periòdic escolar *Alba*. Es pot dir que fou ell el que ens animava, el que ho dirigia tot i el que no parava mai fins a obtenir tot l'original que es necessitava.

Si a l'escola el Sr. mestre preparava una vetllada ja era segur que tindríem per director en Matas i així no fallava la vetllada. En canvi, sense ell, mai les coses anaven prou bé i moltes vegades no arribaven a cap. Ens ho demostra clar el fet que després de la seva mort no hi ha hagut maneres de posar-nos d'acord per tornar a fer sortir l'*Alba*. I això que d'ençà que no hi és ell n'hem parlat una pila de vegades.

Entre altres coses fundà també un club de futbol que es deia Atlètic Escolar de Torroella de Montgrí. Estava format pels següents jugadors: porter, Bou; defenses: Matas i Fuster; mitjos: Batlle, Pons i Castells; davanter: Duran, Vilallonga, Ferrer, Sabrià i Payet. Aquest equip, com he dit, capitanejat per en Matas, va guanyar moltes vegades als altres equips infantils i l'any 1929 fou proclamat campió de Torroella.

A en Matas jo sé que li agradaven tots els esports: el futbol, la natació, el rem, etc. Però, el seu fort era fent de defensa al costat d'en Fuster. Feien una parella tan bona que els comparàvem amb els llavors internacionals Walter-Mas, del Barcelona.

Una altra afició del nostre malaguanyat company era el dibuix. Anava a davant de la classe, però a mi el que m'agradava més d'ell era la gràcia que tenia en redactar. Tots saben que els seus articles de l'*Alba* eren els millors.

La seva mort ens va estranyar tant que no ens en sabíem avenir. No ens podia entrar al cap que ja no el podríem veure més. Per això, de vegades, quan som a classe girem la vista cap on era ell i el veiem tan bé com si encara estigués entre nosaltres. Per, tot recordant ens torna a venir al pensament que el pobre Matas és mort, que ja no el podem veure més... almenys en aquesta vida."

(*Emporion* núm. 196, del 10 de gener de 1932)

"Instantània: Les vaques dels <<Salancs>>

Anant a l'Estartit, quan seguint per la blanca i polsosa carretera deixeu tot darrere vostre el verd tupí de l'immens pinar de les <<dunes>>; els típics masos d'esbeltes i encimbellades torres i els nostres fèrtils i esplendorosos conreus que s'estenen fins al lluny de la plana, fins a perdre's en l'horitzó confús i emboirat, on es destaquen lleugerament el puig de Pals i les muntanyes de Begur, el paisatge esdevé de cop i volta d'una faisó totalment canviada. Hom observa en la natura una notable i clarivident transfiguració. Tota aquella gamma de vius colors; tota aquella vida pletòrica i esplendorosa que traspuava arreu; tot aquell aspecte sa i enlluernador que ens oferia el paisatge, resta convertit en un moment, en un senzill tancar i obrir d'ulls, en un trist i desolat campament de plantes corsecades, en un extens desert de fang rogenc, clivellat pels vents i per les solellades i esblancaït per la sal del mar. Són els <<salancs>> de l'Estartit. Com guardià del repòs etern d'aquesta planúria inerta, arrenca de l'ala esquerra de la carretera, l'esbelt massís de Roca Maura, feréstec i altívol, engalonat amb un collar de místics pins que s'arredocen ran dels penya-segats de la muntanya agrupant-se al seu entorn com febles pollets al voltant de la lloca. De l'altre costat, mig partint la carretera i els <<salancs>>, un rec d'aigües fangoses s'esmuny plàcidament; quatre ànecs escuats passen llur estilitzada silueta per entre els joncs de la ribera, mentre amb escarafalls pudorosos s'abalancen i es llencen batent les blanques ales sobre el fons de les esmorteïdes aigües; aixequen un ruixim d'esquitxos i s'avaloten amb un baladreig incessant. La carretera, com una ditada de farina, s'allarga fins a perdre's al lluny escanyada en un revolt; els <<salancs>>, esllanguits, s'eixamplen davant nostre i s'allunyen confosos dintre la boira vespertina. Al fons, es vesllumen emmirallats pels últims raigs de sol els geips uniformes de les illes Medes, agegudes dins el seu llit de blavors profundes.

Enmig d'aquesta composició d'aspectes naturístics: la muntanya, la carretera, els <<salancs>> i el rec d'aigües enllotades, fereix sensiblement el nostre esguard la nítida blancura de les clapes

pelloses de les vetustes vaques, que pasturen silenciosament frescant pels marges i per la ribera. Aquestes vaques són les úniques companyes dels <<salancs>> abandonats. Elles donen almenys, amb el seu aspecte atraient, un pessic de vida palpitant i una perspectiva agradable al paisatge trist i descompost. Què seria dels <<salancs>> de l'Estartit, estèrils i desolats, viver de migrades i aixutes atzavares, d'esprimatxades mates de joncs i de raquítics tamarius, sense l'apacible companyia d'aquestes vaques venerables!

Cap al tard, quan el sol declina i se'n va a la posta, una xafagor estranya plana per sobre els <<salancs>>. Les vaques observen per última vegada el seu vast domini; el far de la Meda Gran els fa l'ullet encenent-se i apagant-se amb un ritme acompassat, i una granota encantada dedica el seu rac-rac solemne a la primera estrella apuntada en el cel. Les vaques se'n van camí de l'estable i enfilant-se pel camí Vell de la Masia es perden en la fosca del capvespre balancejant llurs cossos uniformes.

Els <<salancs>> enyoren l'agradable companyia de la vacada i s'amaguen tristement embolcallats sota la negra capa de la nit que arriba..."

(*Emporion* núm. 293, 24 de maig de 1936)

"Torroella y la sardana (breve comentario)

En el mismo corazón de la tierra ampurdanesa, envuelta en el recuerdo de históricos esplendores, llena de gracia y belleza inmarcesible, Torroella, la vieja villa real, se dispone a celebrar su tradicional fiesta mayor.

Antaño, cuando la vida se deslizaba plácida y monótona, cuando las costumbres eran más persistentes y austeras, la fiesta mayor revestía un inapreciable carácter. Era el motivo para la congregación familiar; el viejo patriarca reunía en torno de la

mesa espléndida y generosa a los familiares dispersos, y se avivaba el sagrado fuego del hogar torroellense. A pesar de las mudanzas del tiempo, guarda aún nuestra fiesta mayor el indefinible encanto de aquellas viejas tradiciones; el Solemne Oficio en honor del Santo Patrón San Ginés, la Procesión de la tarde, los viejos gigantes y las sardanas que se ejecutan en el amplio marco de la antigua plaza de la villa son muestra destacada de nuestra aseveración.

Las sardanas revisten una importancia remarcable por cuanto no en vano es Torroella una población de profunda raigambre musical. Todos los historiadores de la sardana citan al torroellense Miguel Pardas como un precursor o colaborador de Pep Ventura.

En Torroella existió una de las coblas más antiguas del Ampurdán, la cobla llamada La Lira, que fue introductora de la sardana en Barcelona el año 1850. Pedro Rigau, (Barretó), alma propulsora del renacer de nuestra danza, gran compositor y notabilísimo <<fluviolaire>>, es otra de las grandes aportaciones de Torroella al movimiento sardanístico del siglo pasado. Y en la actualidad se conserva aún fuerte y potente, con toda la espléndida lozanía de su tiempo, la obra importantísima de este compositor inmortal que supo llegar con sus populares creaciones a la entraña viva del alma del pueblo; nos referimos al compositor Vicenç Bou. Aparte de estas relevantes individualidades surgidas de nuestro pueblo, las importantes agrupaciones musicales de Torroella son un claro exponente de nuestra acusada personalidad artística en el cultivo de la sardana.

He aquí expuesta sucintamente por razones de espacio en un escueto resumen, toda la extraordinaria labor musical de este viejo pueblo ampurdanés, que lleva en el alma la inextinguible llama del Arte creador y que realmente parece haber nacido de una canción, de la canción de amor que según el poeta unió los corazones del pastor y la sirena."

(Llibre de la Festa Major de 1947)

Fins a sempre, Pere.

La Comissió